

Tiesu pieejamība ar vidi saistītās lietās - Somija



Esta página es una versión realizada por traducción automática. No hay garantía de que sea de calidad.

1. [Konstitucionālie balsti](#)
2. [Tiesu iestādes](#)
3. [Piekļuvi informācijai gadījumos](#)
4. [Tiesas pieejamību, sabiedrības līdzdalību](#)
5. [Tiesas pieejamību attiecībā uz darbību vai bezdarbību](#)
6. [Citas iespējas vērsties tiesā](#)
7. [Tiesiskais statuss](#)
8. [Juridiskā pārstāvība](#)
9. [Pierādījumi](#)
10. [Atbrīvošana no amata](#)
11. [Izmaksas](#)
12. [Finansiālā atbalsta mehānismi](#)
13. [Savlaicīgums](#)
14. [Citi jautājumi](#)
15. [Ārvalstniekam ir](#)
16. [Pārrobežu lietas](#)

I konstitucionālos pamatus

Somijas konstitūcijas (731/1999), kas pieņemta tās pašreizējo bāzi 2000. gadā, ietver pamattiesības uz vidi saskaņā ar 20. iedaļu. Tajā ir noteikts:

- Dabas un bioloģiskās daudzveidības, vides un kultūras mantojumu ir ikviena pienākums.
- Publiskās iestādes cenšas garantēt ikvienam tiesības dzīvot veselīgā vidē un ikvienam iespēju ietekmēt to lēmumu pieņemšanā, kas attiecas uz viņu dzīves vidi.

Tiesu iestāžu pieejamība ir reglamentēta saskaņā ar 21. iedaļu ar nosaukumu "aizsardzība saskaņā ar tiesību aktiem". Iedaļā noteikts, ka ikvienam ir tiesības uz savas lietas pienācīgu un nekavējoties izskatīšanu juridiski kompetentā tiesā vai citā iestādē, kā arī lēmumu par viņa vai viņas tiesības vai pienākumus pārskatīt tiesā vai citā neatkarīgā orgāna tiesvedībā.

Lai gan konstitucionālās uzraudzība tiek veikta, iepriekš izvērtējot likumdošanas priekšlikumu Parlamenta konstitucionālo tiesību komiteja, konstitucionālajām tiesībām var atsaukties tiesā. Ja ir izvirzīta apsūdzība lietā par tiesību akta piemērošanu, būtu acīmredzami pretrunā tās konstitūcijai, tiesa dod prioritāti konstitūcijas noteikumiem. Tiesības uz vides vairākas reizes ir izmantots judikatūrā, Augstākā administratīvā tiesa, interpretējot noteikumus par tiesībām pārsūdzēt. Starptautisku nolīgumu piemērojamību, no otras puses, ir atkarīga no to transponēšanas valsts tiesībās. Publicēto judikatūru Orhūsas konvencija tika piemērota, kad, lai novērstu jebkādu neatbilstību pārsūdzības tiesības attiecībā uz nevalstiskajām organizācijām (NVO), paplašinot interpretēt piemērojamos valsts tiesību aktos.

II tiesu

Somijas tiesu sistēmu iedala divās neatkarīgās tiesu pozīcijās: Vispārējās tiesas un administratīvās tiesas.

Vispārējā tiesa atbilstoši ir trīs līmeņi:

- Rajona tiesas
- Apelācijas tiesas
- Augstākā tiesa

Līnijas administratīvajā tiesā ir divi līmeņi:

- Reģionālās administratīvās tiesas
- Augstākā administratīvā tiesa

Vispārējās tiesas izskata civillietas un krimināllietas, bet administratīvajās tiesās galvenokārt attiecas uz pārsūdzības pret leštāžu lēmumiem. Turklāt ir vairākas specializētās tiesas (piemēram, tirgus tiesa, darba tiesa, Apdrošināšanas tiesa), kā arī apelācijas padomju darbības vienā (vai abos gadījumos).

Par vides jautājumiem parasti ir nolēmusi, pirmkārt, publiskās pārvaldes iestādes, vides strīdus parasti nonāk administratīvajās tiesās. Ir dažas nozīmīgas atšķirības, proti, nekustamo īpašumu un servitūta gadījumos, kad pārsūdzība jāiesniedz specializētajām tiesām, kas darbojas zemes pielikumu vairāki apgabaltiesas. Turklāt vides civiltiesību un krimināltiesību lietu attiecas uz Vispārējo tiesu.

Saskaņā ar administratīvo tiesu sistēmā, lielākā daļa no visiem vides jautājumiem ir centralizēta vienā no Reģionālās administratīvās tiesas, t. i., Vāsas administratīvajā tiesā. Šī tiesa izskata visas lietas saistībā ar vides aizsardzības likums (VAL, 86 /2000) un tiesību aktu par ūdens apsaimniekošanu (587/2011), kas veido aptuveni vienu ceturto daļu no vides lietas administratīvajās tiesās visā valstī. Pārējos vides gadījumos, piemēram, tiem, kas nodarbojas ar dabas aizsardzību, augsnes ekstrahēšanas un ieguve, kā arī zemes izmantošanas plānošanas un būvniecības, izskata reģionālās kompetentās administratīvās tiesas. Turklāt Apelāciju lauku uzņēmējdarbībai, landsbygdnsnaringarnas Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta (besvārsnāmdn) apelācijas sūdzību izskata dažu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, medniecībā un zvejniecībā. Kopumā ģeogrāfiskā un jurisdikcijas kompetento tiesu saistībā ar vides jautājumiem ir diezgan skaidri definētas tiesību aktos, lai gan var izrādīties robežgadījumiem, labvēlīgākās tiesas izvēles iespēju neesamību.

Parasti iestāde lēmumus var apstrīdēt, iesniedzot administratīvu sūdzību reģionālajai administratīvajai tiesai, kā to nosaka Administratīvo tiesu procesa likuma (ajpa, 586/1996). Atkāpjoties no šīs prasības, lēmumi, ko pašvaldības iestādes kompetencē ir pašvaldību, nevis to pašvaldības, kas ir otrā apelācijas pamata kategorijā. Lai gan vides lēmumus parasti attiecas uz administratīvu pārsūdzību, pastāv daži zīmīgi izņēmumi (piemēram, pilsētas zemes izmantošanas plāniem, lēmumus un vietējās vides noteikumi, kā arī augsnes ekstrahēšanas un derīgo izrakteņu ieguves atļaujas), kas tiek pārskatītas, pamatojoties uz pašvaldības pārsūdzību.

Tiesību aktus, kas nosaka lēmumu pieņemšanas kompetenci, kāda veida lēmumu piemēro. Galvenā atšķirība starp abām apelācijas procedūrās ir tā, ka pašvaldības ir pieejams visiem deputātiem ir pašvaldība, savukārt tiesības uz administratīvu pārsūdzību, parasti ir tikai personām, kuras tieši skar lēmums. No otras puses, administratīvās tiesas kontroles pilnvaras ir plašākas nekā pašvaldību administratīvās apelācijas sūdzību. Vispārējais pārsūdzības termiņš ir trīsdesmit dienu laikā pēc lēmuma paziņojuma. Administratīvās tiesas process notiek galvenokārt rakstiski, izmantojot rakstiskus paziņojumus no attiecīgajām iestādēm, un pārējie lietas dalībnieki. Juridiskais pārstāvis nav obligāts, un ajpa nenosaka daudzas formālas prasības attiecībā uz apelācijas vai citos procedūras posmos.

Administratīvās tiesas lēmumu var vēl pārsūdzēt Augstākajā administratīvajā tiesā. Atkarībā no izskatāmo jautājumu, kā arī administratīvu lietu iznākumu, atļauju var prasīt (saistībā ar vides jautājumiem, piemēram, attiecībā uz zemes izmantošanu, būvatļauju un detalizētu plānu lēmumi), bet vispārējais noteikums ir tāds, ka Augstākā administratīvā tiesa pieņem lietās, ko tā izskata. Ministriju un valdības lēmumi (Ekspropriācija) atļaujas, parasti tieši apstrīdēt Augstākajā administratīvajā tiesā. Papildus parastajiem pārsūdzību, pastāv vairāki īpaši novēršanas pasākumi, piemēram, administratīvo tiesvedību (hallintoriita förvaltningstvistemål, nodokļu un materiālu), (perustevalitus grundbesvär), kas nav īpaši nozīmīgs saistībā ar vides aizsardzības jautājumos. Turklāt ir paredzēti trīs veidu ajpa ārkārtas apelācijas:

- procedūras sūdzību (kantelu klagan, kuru), var iesniegt Administratīvajā apgabaltiesā, apelācijas sūdzību sešus mēnešus
- termiņu atjaunot menetety (määräajan palauttaminen äterställande, försutten AV fatalietid), iesniegt Augstākajai administratīvajai tiesai
- atcelt äterbrytande purku (ar), Augstākajā administratīvajā tiesā.

Administratīvā apelācija ir reformatory lietas izskatīšanu, kas nozīmē, ka Tiesa ir tiesīga grozīt apstrīdēto lēmumu. Principā Tiesas pilnvaras, pārskatīt šo jautājumu, ir diezgan plaša, un šajā sakarā ir jāierobežo. Grozījumi, parasti gadījumos, kad apstrīdētais lēmums ir prettiesisks, bet apgāšanos un atjaunojot administratīvās procedūras var izvairīties ar ierobežotu grozījumu, ko izmanto vispārējo procesu ekonomiskiem apsvērumiem. Saistībā ar vides jautājumiem, ietver atļauju izsniegšanas nosacījumu pārskatīšanas apstrīdēja tipisku izmantojumu reformatory šīs pilnvaras. Pašvaldības, no otras puses, ir kasācijas, Pirmās instances tiesa var tikai pieņemt vai atcelt iestādes lēmumu. Tomēr tiesību akti parasti paredz šā noteikuma izņēmumi saistībā ar vides jautājumiem administratīvā tiesa, ļaujot izdarīt ierobežotus grozījumus arī šādos gadījumos atļauja izrakteņu iegūšanai (piemēram, zemes).

Ajpa ir noteikts, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda pamatojumu, lai apstrīdētu lēmumu, bet tai ir administratīvās tiesas, par likumu, saskaņā ar kuru lēmuma likumība tiek pārbaudīta. Apsverot pārsūdzēšanu administratīvā kārtā, administratīvās tiesas atbildība ir diezgan plaša un pārskats nav skaidri ierobežota ar to, kas tiek apgalvots apelācijas tiesvedībā. Attiecībā ar pašvaldību, no otras puses, Tiesa viennozīmīgi saistīts ar pamatu par prettiesiskumu, uz kuru atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzējs. Pašvaldības pārsūdzības procesā, šie pamati arī jānorāda pārsūdzības termiņu, bet administratīvā apelācija sniedz lielākas iespējas papildināt savu apelācijas tiesvedības laikā.

Attiecībā uz pārskatīšanu ajpa faktus, ir paredzēts, ka Tiesa pēc savas iniciatīvas iegūt pierādījumus, ciktāl ir procedūras taisnīgumu un objektivitāti un lietas būtība to prasa. Tiesa var, piemēram, lūgt konkrētus pierādījumus no puses, iegūt ekspertu atzinumiem vai organizē mutisku uzklauššanu vai apskatei, lai noteiktu pamata lietas faktus .

Vispārējās tiesas procedūra ir atšķirīga un zināmā mērā sīkāki procedūras noteikumi, galvenokārt procesuālā kodeksa (cjp, 4 /1734, ar grozījumiem) un Kriminālprocesa likumā (CPA, 689/1997). Galvenokārt ir mutvārdu tiesvedība, un pušu pienākumu atsaukties uz faktu un apstākļu kopumā ir izteiktākas nekā administratīvajā tiesā. Apgabaltiesas lēmumu var pārsūdzēt apelācijas tiesā apelācijas sūdzību pilnībā jāņem vērā, bet ir nepieciešams kvalificēts (pietiekami civilprasību vai sodu) vai, pakārtoti, piešķirt īpašu atvaļinājumu turpināja darbu. Lēmumu apelācijas tiesa ir kasācijas sūdzību Augstākās tiesas, un galvenokārt tas ir, piemēram, tiesu precedenti (Augstākajā administratīvajā tiesā). Konkrētos apstākļos ir iespējams lūgt atļauju iesniegt apelācijas sūdzību par apgabaltiesas lēmumu Augstākajā tiesā tieši, un konkrētu ārkārtēju tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir pieejami arī no Vispārējās tiesas puses.

Papildus iepriekš minētajam, arī Ālandu salu autonomo jānorāda. Šis pašpārvaldes reģions ir kompetenta sniegt savus tiesību aktus daudzās jomās, tostarp vides jautājumiem, kā paredzēts, Likums par Olandes autonomiju (1144/1991). Citās jomās, piemēram, tiesu sistēmas un procedūras, joprojām reglamentē galvenokārt ar valsts likumu, kas ir minētās valsts tiesību akti tiek piemēroti uz tiesvedību. Salas ir vispārējs rajona tiesā, kā arī administratīvajā tiesā, kas darbojas attiecīgās valsts hierarhiju. Tomēr lēmumiem, ko pieņēmušas reģionālās pašvaldības ir tieši iesniedza kasācijas sūdzību Augstākajā administratīvajā tiesā. Turklāt centralizēt tiesu pārskatīt iepriekš minēto vides jautājumiem neattiecas uz vides jautājumiem Ālandu salās, t. i., administratīvā tiesa aplūko šādus jautājumus Ālandu salās.

III piekļuvi informācijai gadījumos

Vides informācijas pieejamību, kas kopumā reglamentē Likums par pārvaldes darbības atklātumu (aoga, 621/1999), saskaņā ar kuriem oficiāliem dokumentiem ir publiski, ja vien īpašās normās nav noteikts citādi.

Gadījumos, kad ierēdnis vai darbinieks, kam iestāde noraida lūgumu sniegt informāciju:

- Viņam vai viņai ir pienākums norādīt atteikuma iemeslus, kā arī sniedz norādes par to, kā rīkoties šajā jautājumā.
- Pēc pieprasījuma atteikumu sniegt piekļuvi var atjaunot ar iestādi, lai to varētu pārskatīt administratīvu lēmumu.
- Likums nosaka, ka piekļuves pieteikums, piekļuvi bez kavēšanās un jebkurā gadījumā divās nedēļās pēc pieprasījuma (četrām nedēļām ārkārtīgi augstas prasības).

Ja uzraudzības iestādes galīgais lēmums ir negatīvs, tad to var apstrīdēt administratīvās apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā, kā aprakstīts iepriekšējā sadaļā. Apelācijas pret lēmumiem par konkrētām iestādēm tiek iesniegti tieši Augstākajā administratīvajā tiesā. Tāpat kā visas iestādes lēmums, šādu lēmumu par atteikumu ajpa pieprasa iekļaut norādījumus par apelācijas kārtību, kas norāda, kur var iesniegt pārsūdzību un kādā termiņā, kā arī citas prasības, lai apstrīdētu lēmumu.

Administratīvā tiesa parasti ir piekļuve administratīvās lietas materiālu pilnīgu apstrīdētā lēmuma, kā arī iespēja pieprasīt papildu informāciju no iestādes. Tādējādi informācija, kuras izpaušana nav apstrīdēta, parasti iegādājas revīzijas, lai pārbaudītu darbības pamatojumu, kam liegta piekļuve. Pārskatā par iestādes lēmumu, Pirmās instances tiesa būtu nonākusi pie citāda secinājuma, ir kompetenta, lai garantētu prasītāju piekļuvi pieprasītajam dokumentam.

ES tiesību aktos pašlaik nav sniegta pilnībā efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus gadījumos, kad iestādes pieprasīto informāciju kavēšanās, izpildot lūgumus par piekļuvi dokumentiem; Lai gan šāds tiesiskais regulējums tiek apsvērta. Pašlaik piekļuve tiesai jāpieņem lēmums par noraidīšanu, kas var apstrīdēt administratīvajā tiesā, kas nav kompetenta iejaukties tikai iestādes pasivīti (šajā ziņā skat. XIII iedaļu). Tomēr ir iespējams iesniegt administratīvu sūdzību, kuru uzraudzības iestāde vai Ombudam, bet uzraudzības iestādēm parasti nav pilnvaru pieprasīt pasīvās iestāde atsevišķos jautājumos.

Attiecībā uz Ālandu salu reģionālā pārvalde, informācijas pieejamība ir reglamentēta reģionāliem tiesību aktiem (landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet, 1977: 72). Neskatoties uz sīki izstrādātiem noteikumiem iesniegt dokumentus saistībā ar attiecīgo procedūru saskaņā ar reģionālajiem tiesību aktiem atbilst iepriekš aprakstītajam. Tas pats attiecas uz apstrīdēt atteikumu ar apelācijas sūdzību; izņemot to, ka Tiesa atsevišķos gadījumos ir pārskatīšana pirms administratīvās pārskatīšanas pieprasījumu, gan reģionālās pašvaldības pārstāvjiem. Kā jau tika minēts iepriekš, Apelācijas pret lēmumiem, ko reģionālā valdība iesniedz tieši Augstākajā administratīvajā tiesā.

IV tiesu pieejamību, sabiedrības līdzdalību

Vispārējo administratīvo procedūru

Procedūru administratīvajās lietās, kas parasti ir Administratīvā procesa likuma (APA, 434/2003), kurā ietverti noteikumi par labas pārvaldības pamatprincipus un par piemērojamo procedūru administratīvajās lietās. Procedūra ar APA ir novērota saistībā ar vides jautājumiem, izņemot gadījumus, kad paredzēts citādi, piemērojamajām materiālo tiesību normām. Pat tad, kā arī APA principus piemēro papildus. Citiem vārdiem sakot, APA nosaka vispārējo procedūru, kas ir pielāgoti konkrētiem jautājumiem ar dažādiem citiem likumiem. Daudzām vides problēmām šādas pielāgotas procedūras. Vides atļauju piešķiršanas saskaņā ar EPA un zemes izmantošanas plānošanu, zemes izmantošanas un celtniecības likumā (luba, 132/1999) ir procedūrām, ko ir plaši reglamentēta novirze no ICNN. Papildus savas reģionālās vielas tiesību akti attiecībā uz vidi, administrācija ievēro Ālandu salu reģionālā Administratīvā procesa likumu, kas regulē förvaltningslag (för landskapet Åland, 2008: 9). Vispārējo administratīvo procedūru cieši saskaņā ar reģionālajiem tiesību aktiem atbilst procedūra saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

Administratīvās procedūras posmā neietver vispārēju pārskatīšanu, t. i., iekšējo pārskatīšanu, pieņemējam vai augstākā administratīvā iestāde. Tomēr materiālo tiesību normas var noteikt šādas administratīvās pārskatīšanas procedūrām. Ja ir paredzēta pārskatīšanas procedūra, nevar apiet ar tieši iesniegt sūdzību Tiesā. Kā piemēru var minēt, ka luba noteikts, ka tiesā ir iesniegts lūgums, labot ar uzraudzības iestādi gadījumos, kad jautājums ir izlemts, pakļautais ierēdnis saskaņā ar deleģētās pilnvaras. Termins, lai iesniegtu administratīvās pārskatīšanas pieprasījumu parasti ir īsāki nekā apelācijas tiesvedībā, un iestāde var prasīt piešķirt prioritāti un apstrādi. Parasti tikai tās personas, kas iesniegušas administratīvās pārskatīšanas pieprasījumu, ir tiesības apstrīdēt lēmumu, iesniedzot apelāciju, izņemot gadījumus, ja sākotnējais lēmums tiek mainīts pēc pieprasījuma.

Administratīvā tiesa ir kompetenta izskatīt gan procesuālo un materiālo likumību administratīvo lēmumu, un, izņemot pašvaldības (skatīt iepriekš), nav stingri saistītas pretenzijas, kas norādīta apelācijas sūdzībā. Ja tā ir, valsts tiesai ir jāizvērtē materiālo un tehnisko derīgumu, par kurām lēmums ir pamatots. Tiesai ir tiesības apstrīdēt iestādes kompetenci neatkarīgi un atkārtoti izvērtēt faktus vai to ietekmi uz šo lietu. Kā aprakstīts iepriekš, tiesai izpildīt savus pienākumus, ir jāiekļauj pārskatīšanas organizēšana, piemēram, lai pārbaudītu skatīšanu konkrētā vietā vai iestādēm ārpus ekspertu uzklaušīšanu izskatāmajā lietā.

Par zemes izmantošanas plāniem

Lēmumu apstiprināt pilsētas zemes izmantošanas plānu (sīki izstrādāti plāni vai vietējie luba) var apstrīdēt, izmantojot pašvaldību apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā. Papildus tieši iesaistītās puses, pārsūdzības tiesības pieder visas pašvaldības. Tas ietver reģistrētas apvienības domicils pašvaldībā. Turklāt pārsūdzības tiesības pieder citas reģistrētas vietēja vai reģionāla organizācija, kad jautājums attiecas uz tās darbības jomu.

Turpretī apelācijas pret reģionālos plānus, kas ir ratificējušas, Vides ministrija iesniedz tieši Augstākajā administratīvajā tiesā. Papildus iepriekš minētajam, arī mērogā aktīvām organizācijām ir tiesības pārsūdzēt lēmumu apstiprināt reģionālo plānu par konkrētiem likumā noteiktiem pamatojumu. Tā kā plānošana pamatojas uz pašvaldību lēmumiem apelācijas Pirmās instances tiesas pārbaude attiecas vienīgi uz prettiesiskuma iemesliem norādījusi apelācijas sūdzības iesniedzēja. Kā izņēmumu no kasācijas raksturs, pašvaldību luba ietver noteikumus, kas ļauj Tiesai veikt nelielus grozījumus plānā noteiktos apstākļos. Citā sakarā prāvā izskatāmais ajpa saskaņā ar vispārējo procedūru.

Ālandu salas ir pašiem savi reģionālie plāni un būvniecības likumā (Plan- och bygglag för landskapet Åland, 2008: 102). Reģionālais likums paredz divu līmeņu plāniem: vietējie un sīki izstrādāti plāni. Līdzinās to darījumu partneru luba saskaņā ar šādu plānu, apstiprina attiecīgā pašvaldība un pašvaldības apstrīdēja Apelāciju Ālandu administratīvajā tiesā. Papildus tieši iesaistītās puses un locekļi, pārsūdzības tiesības pieder reģionā reģistrēto organizāciju, ja jautājums attiecas uz tās darbības jomu.

Vides atļaujas

Kompetence piešķirt atļauju saistībā ar darbībām, kas var radīt vides piesārņojumu (vides atļaujas) ir sadalīts starp četriem rsa-agency (Reģionālā valsts pārvaldes aģentūrām; RFV AVI, pašvaldības) un vides iestādēm. Atļauju režīms ietilpst dzīvnieku patversmju no lielām rūpnieciskām iekārtām (IPPC), un var būt integrēta ar tiem saskaņā ar tiesību aktu par ūdens apsaimniekošanu. Atļauju ar administratīvu lēmumu var apstrīdēt ar Vāsas administratīvajā apelācijas tiesā, kas ir kompetenta lemt par apelācijas sūdzībām valsts mēroga jautājumiem ar EPN. Izņēmums no šī autonomā Ālandu salām, kurām ir pašām savas tiesību aktiem vides aizsardzības jomā. Lēmumus par atļauju piešķiršanu pieņem saskaņā ar šo reģionālo tiesisko regulējumu no vides un veselības aizsardzības iestādes Āland (Ålands Miljö- och hälsoskyddsmyndighet) un pārskatīt apelācijas tiesvedībā Ālandu administratīvajā tiesā.

Papildus attiecībā uz administratīvās atļaujas procedūru, EPN ietver arī īpašus noteikumus attiecībā uz tiesvedību. Pārsūdzības tiesības ir plašāks nekā standarta noteikumiem aija, kas pieder personām, kuru tiesības vai intereses var ietekmēt šo jautājumu. Pārsūdzības tiesības ir arī paredzēts reģistrēt asociācijas vai fondi, kuru mērķis ir sekmēt vides, veselības vai dabas aizsardzību vai vispārējās intereses un kuru darbības joma ir pakļauta attiecīgā ietekme uz vidi. Turklāt dažām iestādēm ir tiesības pārsūdzēt lēmumus saistībā ar EPN. Piedalīšanās administratīvās atļaujas procedūra nav priekšnoteikums procesuālā tiesībspēja, bet papildus citām prasībām par piegādi un publicēt lēmumus par atļauju piešķiršanu atbildīgā iestāde, ir jāsniedz atsevišķs paziņojums par savu lēmumu ikvienam, kurš ir iesniedzis iebildumu procedūras laikā pieprasīt šādu paziņojumu.

Sākotnējos posmos EPN apelācijas tiesvedības lietas atšķiras no vispārējā apelācijas process:

- Pārsūdzību iesniedz iestādei, kas izsniegusi atļaujas lēmumu, nevis Tiesai.
- Šī iestāde sniedz publisku paziņojumu par pārsūdzēja, atsevišķi informē iesaistītās puses un iestādes, lai nodrošinātu atbildes iesniegšanai.
- Tikai tad ir pilnīga nodotajiem lietas materiāliem Vāsas administratīvajā tiesā.

Vēl viens elements, kas īpaši tiesvedībā EPN ir iespēja, ka Tiesa, ja Asamblejas vai daļēji veikt inspekcijas uz vietas, t. i., mazāk intensīvu skata.

Par Tiesas kompetenci un pienākumus pārskatīšanai ir tādas pašas kā citās administratīvās pārsūdzības lietās. Procedurālos un būtiskos gan apstrīdētā lēmuma likumību var pārskatīt, kā arī bāzes materiāla un tehniskajiem konstatējumiem. Tomēr, lai nodrošinātu pietiekamas zināšanas tiesa vairākos specializētos tiesnešiem, kas ir apmācītas tehniskām vai dabaszinātņu, nevis tiesību aktiem ir iecelta par pilntiesīgu locekļu Vāsas administratīvajā tiesā. Lemjot par jautājumiem saistībā ar Ūdens apsaimniekošanas likuma vai juristu, divi locekļi, vienam no šiem specializētajiem locekļiem kopumā, nevis kompetentās darba grupas trīs juridiski pienācīgi apmācīti tiesneši. Tā kā ne valstu EPN un saistīto tiesas specializācija attiecas uz Ālandu salām, kas ļauj pārsūdzības izskata saskaņā ar parasto administratīvo tiesu procesa Ālandu administratīvajā tiesā.

Lēmuma Vāsas administratīvajā tiesā var vēl pārsūdzēt Augstākajā administratīvajā tiesā parastā veidā. Apmācīto tiesnešu dabas zinātnes, tehnikas un augstākās instances, kas ir nodarbināti, pamatojoties uz nepilnu darba laiku. Šīs specializētās tiesas arī piedalīties lēmumu pārsūdzēt lēmumus Ālandu administratīvajā tiesā vides aizsardzības un ūdens gadījumos. Tā piebilst, ka atbilstošo specializēto nepilna laika locekļiem piedalīties arī dažu citu tipu lemjot apelācijas lietām, piemēram, tiem, kas nodarbojas ar bērnu aizsardzību, piespiedu ārstēšana un patentiem.

Principā visas administratīvās tiesvedības, kas attiecas arī uz vides atļaujas, ir tāds, ka administratīvu lēmumu var izpildīt tikai pēc līdžekļiem un termiņiem, lai apstrīdētu lēmumu pārsūdzēšanas iespējas ir izsmeltas. Tādējādi, pārsūdzot lēmumu, parasti aptur vides atļaujas atļautās darbības sākuma līdz apelācijas tiesa ir pasludinājusi savu nolēmumu šajā jautājumā. Kā izņēmums no šī apturošā iedarbība, administratīvā iestāde var ar zināmiem nosacījumiem izdot pagaidu rīkojumu, lai īstenotu atļauju, neskatoties uz to, vai nu kopā ar atļaujas lēmumu vai īsi pēc tam ar atsevišķu lēmumu. Tiesa ir kompetenta pārbaudīt šādu rīkojumu, un apturēt izpildi, neraugoties uz to. Pagaidu tiesiskās aizsardzības sistēma ir sīkāk aprakstīts turpmāk (X iedaļa).

IVN procedūra

Ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) procedūru reglamentē Likums par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru (IVN likums, 468 /1994) kopā ar papildu valdības dekrētu (713/2006). Šis dekrēts ietver sarakstu ar darbībām (robežvērtības), kam vienmēr jāveic IVN. Turklāt valsts iestāde ir kompetenta lemt par to, vai IVN ir vai nav nepieciešams, ja pārējās darbības (pārbaudes). Vairumā gadījumu šī valsts iestāde ir reģionālais centrs un ekonomiskās attīstības, transporta un vides jautājumos (ete-centre; ELY-keskus, ntm-central).

Ja lēmums ir pozitīvs skrīninga novērtējuma procedūru, proti, ir nepieciešams:

- Šo lēmumu var apstrīdēt administratīvā apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā attīstītājam/operatoros

- Pārskatīšanas procedūrā ievēro parastās administratīvās pārsūdzības procedūras aipa saskaņā ar kontekstu, kā aprakstīts iepriekš.

Gadījumos, kad lēmumu par pārbaudes veikšanu, ir negatīva:

- Ar šo lēmumu var apstrīdēt tikai tad, vēlākā posmā saistībā ar galīgā atļaujas vai citas atļaujas lēmumu šajā jautājumā.
- Par procesuālajiem nosacījumiem, tostarp pārsūdzības tiesības, nosaka, kā šo piekrišanu lēmumu var apstrīdēt

Piemēram, lēmums nepieprasīt ietekmes uz zemes izmantošanas plānu var apstrīdēt tikai tad, ja plāns ir apstiprināts, izmantojot pašvaldības apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā līdzīga negatīva, bet vides atļauja, pirms lēmums tiek apstrīdēts kopā ar atļauju, izmantojot administratīvo apelāciju Vāsas administratīvajā tiesā.

Materiālo vai procesuālo likumību, gan sākotnējās pārbaudes lēmums var tikt pārskatīts, un Revīzijas palātas kontroles pilnvaru pārskatīšana atbilst lēmumam par piekrišanu. Paziņojumu par pagaidu koordinācijas iestādes darbības jomas izpēti laikā vai nobeiguma novērtējuma procedūras posmiem nav atsevišķi apstrīdams. Tā vietā IVN likumā ir paredzēts, ka būtiski trūkumi saistībā ar novērtējumu, kas aptver gan materiālie un procesuālie trūkumi, var atsaukties, vērsties pret galīgās piešķiršanas lēmumu. Ja nepieciešams, tiesa var noteikt termiņu strīda par IVN konstatējumiem. Dalība vai IVN procedūras laikā nav oficiāls nosacījums, lai apstrīdētu vai nu piekrišanu pirms tā IVN vai lēmuma. To, vai vērtējums ir izlaista kopā var izmantot līdzīgā veidā, kas saskaņā ar judikatūru ir administratīvā tiesa ir kompetenta izskatīt nepieciešamību veikt ietekmes uz vidi novērtējumu vai pārbaudes lēmums ir pieņemts vai nē, ar nosacījumu, ka tā ir noteikusi vajadzīgos faktus, lai atrisinātu šo jautājumu.

Izpilde un atbrīvošana no amata notiek saskaņā ar procedūru, kas ir atļaujas lēmumu. Turklāt IVN likumā ir paredzēts, ka gadījumā, ja projekta īstenošanai nav nepieciešama atļauja vai citu atļauju, un tā īstenošana ir uzsākta, ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, kompetentās reģionālās valsts iestādei ir pilnvaras pieprasīt šāda īstenošana jāaptur līdz brīdim, kad ir veikts IVN.

IVN procedūru Ālandu salu reģionālais likums reglamentē landskapslag (miljökonsekvensbedömning om, 2006: 82) un Dekrētā (landskapsförordning miljökonsekvensbedömning om, 2006: 86). Atšķirībā no valsts, nav atsevišķi pārbaudi atbildīgā iestāde, t. i., administratīvā iestāde, kas ir kompetenta pamata atļauju vai piekrišanu, jautājumu izlemj, vai pastāv nepieciešamība pēc IVN, ja tā nav prasīta tieši ar likumu. Iespēju apstrīdēt IVN lēmumu pieņemšanas un pamatojoties uz nepareizu IVN atbilst iepriekš aprakstītajam. Pārsūdzība jāiesniedz vai nu Ālandu administratīvajā tiesā vai Augstākajā administratīvajā tiesā, atkarībā no administratīvas iestādes, kuras lēmums tiek apstrīdēts piekrišanu.

Tiesu iestāžu pieejamība/darbību vai bezdarbību, pret

Parasti visvieglāk pieejamie līdzekļi fiziskām vides atbildību pret privātiem uzņēmumiem ir jāvēršas kompetentās pašvaldības vai valsts iestādei ar lūgumu veikt īstenošanas pasākumus. **Privātajā sektorā valsts tiesību aktiem nav iespējams, t. i., privātpersonām nevar tiesā pret citu privātpersonu pienākumi vides jomā pārkāpumu sabiedrības.**

Vides saistību īstenošanu ir iespējams. Kompensāciju par kaitējumu, ko rada kaitējumu videi, piemēram, īpašuma vai veselības bojājumi, var pieprasīt finansiālu zaudējumu, Vispārējā tiesa. Nav īpašu likumu, kas regulē šāda veida zaudējumu atlīdzināšana privātajam sektoram, aktu par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu (737/1994), ko papildina Vispārējo deliktu tiesību aktu (412/1974). Šī darbība ietver arī izmaksas par pasākumiem, lai novērstu draudus videi nodarīto kaitējumu personai, kas veic pasākumus, kā arī pasākumus, lai atjaunotu bojātās vides. Tas nozīmē, ka ir iespējams meklēt tiesas spriedumu attiecībā uz izmaksām, lai atjaunotu savu īpašumu tieši pret atbildīgā puse, pieprasīt rīkojumu bez attīrīšanas vai valsts iestādēm. Ar retiem izņēmumiem, privātpersonas nevar citādi veikt kompensāciju par kaitējumu sabiedrības interesēm attiecībā uz vidi. Konkrētas darbības un situācijās, piemēram, traucējumi, ko rada zemes ieguvu vai permit-authorised ūdens piesārņojumu, tiek īpaši reglamentēta kompensācijas procedūras, kas apiet vispārējās civiltiesiskās atbildības tiesību akti. Aizlieguma rīkojumu prasījumu pret operatoriem parasti nevar tieši Tiesā; Uzraudzības kompetentā administratīvā iestāde izmanto šādu izpildi.

Būtībā vienādas iespējas attiecībā uz prasījumiem pret valsts iestādēm: Lai saņemtu tiesas nolēmumu, atbilstoši kuriem valsts iestāde rīkojas Pirmās instances tiesas lēmumu, pati iestāde parasti ir vajadzīga. Tikai pēc šā lēmuma pārskatīšanas, administratīvā tiesa ir kompetenta konstatēt izpildes pasākumus pamatota. Minēto par aizsardzību pret pasivitāte iestāde attiecas arī šeit (skat. XIII iedaļu). Sūdzības pārraudzību valsts iestādēm turpmāk tekstā tiks sīkāk aprakstītas (VI sadaļa). No otras puses, kaitējuma novēršanu, ko radījusi valsts iestāde noteiktos apstākļos var pieprasīt pa tiešo, Vispārējā tiesa, pamatojoties uz deliktu tiesību aktu. Protams, ja prasījumi ir vērsti pret valsts vai pašvaldību spējas, piemēram, vienu un to pašu atbildības procedūras kā privātiem uzņēmumiem jāpiemēro.

Attiecībā uz izpildi, vērsties pie kompetentās augstākstāvošās iestādes pareizo iestādi, ar ko pieeja kopumā ir noteikti piemērojami tiesību akti vienas vai pašvaldības iestādes, pašvaldību, kas pieņemti, pamatojoties uz šo likumu. Tādējādi, piemēram, EPN norādītās kompetentās valsts uzraudzības iestādei, kā arī ir noteikts, ka pienākums iecelt vienu komiteju, jo vietējās uzraudzības iestādes. Par valsts līmenī ete-center visbiežāk kompetentā uzraudzības iestāde saistībā ar vides jautājumiem.

Vielas tiesību akti nosaka uzraudzības iestādes pilnvaras, t. i., iestādes kompetenci izmantot administratīvos piespiedu pasākumus pret kādu tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem. Atkarībā no gadījuma to var, piemēram, ietvert rīkojumus saskaņā ar atļauju, novērstu vai labotu kaitējumu videi vai atļaujas atsaukšanu. Principā ikviens var vērsties iestādē ar lūgumu piešķirt šādu noteikumu izpildes pasākumus, uzraudzības iestāde, kaut arī daži vides tiesību akti ietver īpašus noteikumus. Cita veida administratīvos piespiedu pasākumus, šeit aprakstītās procedūras piemēro gandrīz saistību izpildi, uz kuriem attiecas Direktīvas par atbildību vides jomā režīms, daļēji transponēta ar Likumu par sanācijas dažu videi nodarīto kaitējumu (383/2009).

Neatkarīgi no tā, vai akciju vai citu jautājumu, kas ir uzsākta izpildes uzraudzību vai izmantojot privātā pieprasījuma vai pēc pašas iestādes iniciatīvas, galīgo lēmumu šajā jautājumā, parasti var pārsūdzēt apelācijas parastā veidā. Šis lēmums ir pārliecinoši ekspluatants, lai novērstu situāciju, ka, pārkāpjot tai piešķirto atļauju, var apstrīdēt, piemēram, attiecīgais operators, bet lēmumu nenoteikt pasākumus no uzņēmēja puses var apstrīdēt ieinteresētā trešā puse (piemēram, NVO, kura pieprasīta izpilde). Kā parasti, pārsūdzības tiesības reglamentē piemērojamo tiesību aktu būtību. Parasti tiesības pārsūdzēt lēmumus par izpildi ir vairāk ierobežota nekā atbilstošās atļautu jautājumos, bet tas nekādā ziņā nav vienmēr. Vairākumā gadījumu vismaz kaimiņvalstis un NVO ir tiesības iesniegt pārsūdzību. Jāuzsver tas, ka uzraudzības iestāde ir pieņēmusi lēmumu par pieteikumu par piespiedu izpildi, nav automātiski dod persona, t. i., prasību apstrīdēt lēmumu tiesā.

Attiecībā uz Ālandu Salām piemēro valsts tiesību aktus, kas reglamentē, kā arī autonomajā apgabalā. Tāpat izpildes principus attiecībā uz pieprasījuma iesniedzēja iestāde atbilst iepriekš aprakstītajam. Galvenais uzraudzības iestāžu salās ir vides un veselības aizsardzības iestādes, reģionālās valdības un pašvaldības mājokļu uzraudzības iestādēm.

VI CITI iespējas vērsties tiesā

Kā jau minēts iepriekš, papildus tieši apstrīdēt administratīvos lēmumus, arī iespēju iesniegt administratīvu sūdzību, ir pieejama. Sūdzības var iesniegt ar pašvaldības vai valsts uzraudzības iestādes vai attiecīgā gadījumā šīs divas augstākās pārraudzītāji.

Parlamenta ombuds un tieslietu kanclers, valdības ir divas augstākās pārraudzītāji valsts iestāžu un amatpersonu atbilstību tiesību aktiem un labu administratīvo praksi, liekot uzsvāru uz pamattiesību un cilvēktiesību jomā. Ar nelielām atšķirībām to jurisdikciju, augstākās pārraudzītāji lielākoties ir vienādas, un arī Ālandu salu autonomā apgabala iestādes. Uzraugi sniegt atzinumu iesniedz sūdzības, un ir arī kompetentas izdot oficiālu rājienu, kā arī uzsākt kriminālvajāšanu par amatnoziegumu. Uzraugi var sākt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas. Tā piebilst, ka augstākā pārraugi likumā ir kompetentas izmeklēt darbības tiesu un tiesas amatpersonām, kas, protams, ietver sensitīvus apsvērumus attiecībā uz varas dalījumu un tiesu iestāžu neatkarību. Uzraugi nav kompetentas, lai panāktu, ka iestādes vai ierēdņi atsevišķos jautājumos, vai atcelt vai grozīt lēmumus, vai iesniegt savas prasības.

Ir arī vairākas specializētas pārraudzītājiem ar valsts mēroga jurisdikciju, piemēram, datu aizsardzības tiesībsargs, patērētāju ombuds, Tiesībsargs minoritāšu jautājumos, piemēram, taču šāds birojs, jo īpaši vides jomā. Tā vietā administratīvās sūdzības var iesniegt vietējās vai reģionālās administratīvās iestādes, kurām ir kontroles funkcijas, piemēram, augstākas pašvaldība ete-centre minēto rsa-agency vai.

Turklāt pārraudzības vai citām iestādēm bieži ir tiesīga apstrīdēt vides lēmumu pieņemšanā tādā pašā veidā kā privātpersonām. Parasti šāda iestāde pārsūdzības tiesības saistībā ar vides jautājumiem ir paredzēta ete-centre. Paziņojot iestādei par šādu lēmumu var apstrīdēt arī, izmantojot iestādes tiesības, bet nav tādu līdzekļu, lai efektīvi spēkā iestādei izmantot savas pārsūdzības tiesības.

Saistībā ar kriminālprocesu, prokuroram ir pienākums pēc pieprasījuma veikt privātu prasību atlīdzināt zaudējumus cietušās personas vārdā. Šī palīdzība tiek sniegta bez maksas, un prokurors var noraidīt šādu pieprasījumu tikai tad, ja prasījums ir acīmredzami nepamatots vai tās būtiski ietekmē kriminālvajāšanu. Cietušajām personām ir atvasinātas tiesības veikt kriminālvajāšanu. Citiem vārdiem sakot, krimināllietā, ja prokurors izlēmis lietu neierosināt, cietušajai personai ir tiesības pieprasīt apsūdzības krimināllietā par nodarījumu gadījumā un ir lēmusi tiesā.

Valstu līmenī ir vairākas prokurori, kas specializējušies vides jautājumiem, kuras var noteikt īpašu kārtību, lietām ārpus to parastā jurisdikcija.

VII tiesiskais statuss

Administratīvā procedūra	Tiesvedība Tiesā
--------------------------	------------------

Tiesiskais statuss		
Privātpersonas	Pienākums uzklaut puses administratīvā procesa laikā parasti reglamentē piemērojamo tiesību būtību (APA); citas personas var piedalīties, rīkojot sabiedrisko apspriešanu.	Pārsūdzības tiesības tieši ietekmētajām pusēm, kā arī ar citām valstīm, ko paredz spēkā esošās vielas; visiem deputātiem, jautājumos, uz kuriem attiecas pašvaldības pārsūdzību.
NVO	Ar dažiem izņēmumiem, nav īpašu noteikumu par pastāvīgās administratīvās procedūras laikā, t. i., NVO parasti var piedalīties, rīkojot sabiedrisko apspriešanu.	Pārsūdzības tiesības ir paredzēta vielu, svarīgākajiem vides jautājumiem, un zināmā mērā arī judikatūrā. NVO ir jāreģistrē, un uz noteiktām prasībām attiecībā uz darbības jomu (ģeogrāfiskais/reģistrācijas) parasti ir noteikts mērķis.
Citas juridiskās personas,	Citi privāto tiesību subjekti parasti ir līdzdalības tiesības saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem kā privātpersonas.	Citi privāto tiesību subjekti parasti ir pārsūdzības tiesības saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem indivīdiem.
Ad hoc grupas	Līdzdalība, veicot sabiedrisko apspriešanu; citādi kā attiecīgās personas.	Nē, t. i., tikai attiecīgās personas.
Valsts un NVO	Līdzdalības tiesībām pārrobežu IVN procedūru; Pārrobežu līgumos un citos nolīgumos var paredzēt tiesības citās procedūrās.	Pārsūdzības tiesības saskaņā ar vispārējo tiesību normām, t. i., galvenokārt pamatojoties uz darbības jomā, ņemot vērā iespējamās saistības, kas izriet no pārrobežu vai citiem līgumiem.
Citi [1] #_ftn1	Par piemērojamiem tiesību aktiem var paredzēt, ka valsts iestādēm, pašvaldībām un/vai pašvaldību iestādēm ir jāapspriežas pirms lēmumu pieņemšanas.	Valsts iestādēm, pašvaldībām un pašvaldību iestādēm var būt pārsūdzības tiesības saskaņā ar piemērojamiem vielas ajpa vai pamatojas uz tiesību aktiem.

Izklāstītie apsvērumi tabulā summas aptuvena neprecizitāti. Noteikumi par līdzdalības tiesībām un stāvoklim gan administratīvā procesa laikā un tiesvedībā piemērojamām atšķiras atkarībā no vielas un/vai procesuālajām tiesībām.

Parasti ir materiālo tiesību normas, kas ir īpaši paziņojusi un/vai uzklaut prasītāju administratīvā procesa laikā, kā arī neatkarīgi no tā, vai plašākai sabiedrībai organizē kāda veida apspriedes pirms lēmumu pieņemšanas. Ja procedūra nav tieši reglamentēta, vispārīgie noteikumi tiek piemēroti ICNN. ICNN ir kvalificējams kā puses personai, kurā viņa tiesības, intereses vai pienākumi ietekmē, un nosaka, ka šādas personas jāuzklausa, pirms tiek pieņemts lēmums. Turklāt prasa, lai iestāde ICNN rezerves iespēju piedalīties arī citās lietās, kas var ievērojami ietekmēt dzīves vai darba apstākļiem, kas nav viena no pusēm. Vairumā gadījumu vides vielas ir paredzētas plašākas tiesības un/vai konsultācijas. Vides atļaujas, piemēram, EPN paredz pastāvīgās (īpaši tiesības tikt uzklautam ikvienai personai, kuras tiesības, intereses var ietekmēt pienākumus, un nodrošina citu iespēju paust savu viedokli, veicot vispārēju sabiedrisku apspriešanu (rakstiski). NVO parasti nav noteikts pastāvīgās administratīvās procedūras laikā, kas nozīmē, ka tās parasti var piedalīties sabiedriskās apspriešanas laikā, ja tādas ir paredzētas procedūras ietvaros.

Kā jau aprakstīts iepriekš, ajpa paredz vispārējas tiesības pārsūdzēt administratīvus lēmumus. Šīs tiesības, kas ir jebkurai personai, kurai lēmums ir adresēts vai kura tiesības, saistības vai intereses tieši skar lēmums. Tomēr būtiskiem vides tiesību aktos bieži ir iekļauts jaunu noteikumu, ko parasti paredz plašākas tiesības pārsūdzēt. Tādējādi, piemēram, EPN sniedz vispārēju pārsūdzības tiesības visām personām, kuru tiesības vai intereses, ko var ietekmēt, bet laba paredz detalizētāku regulējumu pārsūdzības tiesības pret dažādu veidu ēkas un zemes izmantošanas atļauju piešķiršanu saskaņā ar šo režīmu. Turklāt lēmumi, kas attiecas uz pašvaldību, piemēram, zemes izmantošanas plānošanas lēmumiem, var apstrīdēt jebkura dalībvalsts, kurā ietilpst jebkura fiziska persona, domicils u. c. Corporation, kā arī ikviena persona, kurai pieder vai ir pašvaldības īpašums.

Pārsūdzības tiesības ir paredzētas NVO pret lielāko daļu, bet ne visu veidu lēmumus. Turklāt judikatūrā ir paredzētas turpmākas pārsūdzības tiesības arī dažās lietās, kurās nav skaidri noteiktas tiesību aktos. NVO ir jāreģistrē, lai tiesības pārsūdzēt. Turklāt piemērojamo materiālo tiesību normas parasti ir iekļautas prasības attiecībā uz organizācijas ģeogrāfisko un/vai būtiskās darbības jomā. Tādējādi, piemēram, EPN nodrošina tiesības pārsūdzēt reģistrētām asociācijām vai fondiem, kuru mērķis ir sekmēt vides, veselības vai dabas aizsardzību vai vispārējā vides estētiskās un kuru darbības joma ir pakļauti ietekmes uz vidi jomā. Gadījumos, kad saistība starp NVO un apstrīdētā lēmuma mērķi var nebūt acīmredzama, piemēram, dažādu iedzīvotāju vai ciema

asociācijām, piemēram, organizācijas statūtos ir parasti apspriežas, lai atrisinātu pārsūdzības tiesības. Nav prasības attiecībā uz darbības ilgumu, locekļu skaitu.

Pēc pārsūdzības tiesības, tomēr sūdzības iesniedzēji, NVO vai individuālu personu, parasti nav saistīta ar pašu savas tiesības vai intereses, bet tās var apstrīdēt šo lēmumu, pamatojoties uz sabiedrības interesēm, kā arī. Attiecīgā privātā puse var apstrīdēt ieguves atļauju, pamatojoties uz to, ka tie apdraud aizsargājamas sugas dzīvotnes, piemēram.

Kā aprakstīts iepriekš, EPN nodrošina publiska paziņojuma/konsultāciju arī tiesu lietu pārsūdzību (skatīt IV iedaļu). Citas tiesvedības stadijā nav šādu vides jautājumiem un tādējādi tikai tieši iesaistītās puses uzklaustšanu. Iespējas piedalīties NVO un citiem sabiedrības locekļiem, kuri nav apstrīdējuši minēto lēmumu, ir visai ierobežota. Tomēr pastāv daži Tiesas pastāvīgās judikatūras, kas non-appellant šādu personu dalības administratīvajā procesā.

Neatkarīgi no pašvaldības, nav actio popularis attiecībā uz tiesu pieejamību. Atzīmē iespēju prasīt rīcību no uzraudzības iestādes (skatīt V sadaļu). Pastāvīgās Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas jautājumiem saskaņā ar partnerattiecību nolīgumu, bet IVN jautājumos, ievēro vai nu ajpa vai galīgās piešķiršanas procedūra (sk. IV sadaļu).

Līdzdalība IVN procedūru projektiem, kuriem var būt būtiska pārrobežu ietekme ir aprakstīta turpmāk (XVI iedaļu). Citās procedūrās pastāvīgās un līdzdalībai, kuru domicils ir citās valstīs, kā arī ārvalstu NVO galvenokārt ir reglamentēta pārrobežu līgumiem un citiem divpusējiem vai daudzpusējiem nolīgumiem, un tiesību akti, ar kuriem transponē šos noteikumus. Jo īpaši Konvenciju par vides aizsardzību starp Dāniju, Somiju, Norvēģiju un Zviedriju (Ziemeļu vides aizsardzības līgumu SopS 75/1976) jānorāda. Parasti pastāvīgās atbilst pastāvīgā valsts dalībniekiem, it īpaši starp pilsoņiem minēto Ziemeļvalstīs. Dažos līgumos ir arī līdzīgi noteikumi par vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz pārsūdzības tiesības. Jebkurā gadījumā, ja tiesību normas, kas attiecas uz tiesību aktu par ūdens apsaimniekošanu, piemēram, ārvalstu NVO ir piešķirtas pārsūdzības tiesības saskaņā ar tiem pašiem kritērijiem kā iekšzemes, t. i., pamatojoties uz NVO darbības jomā. Tādējādi apelācijas sūdzībām, ko iesniegusi Igaunijas NVO pret cauruļvada Nord Stream atļauju tika tiesāti un iekšzemes pārsūdzībām, piemēram.

Saistībā ar tiesvedību, kas ietilpst valsts kompetencē, pārsūdzības tiesības regulē valsts tiesību akti arī Ālandu salās. Tādējādi apelācijas tiesības saistībā ar vides jautājumiem parasti ir jārisina saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas atbilst spēkā esošajiem reģionālajiem tiesību aktiem.

Valsts un pašvaldību iestādes, kā arī pašvaldības pašas var būt procesuālās tiesības administratīvajā jomā nav kompetenta pieņemt lēmumu. Vides procedūras, ir diezgan raksturīgi, ka kompetentajai administratīvajai iestādei ir jākonsultējas ar citām valsts iestādēm pirms lēmuma pieņemšanas. Šāda apspriešanās pienākumu var vai nu beznosacījumu vai atkarībā no apstākļiem. Tāpat būtiski vides tiesību aktos bieži ir noteiktas iestādes tiesības apstrīdēt kompetento iestāžu lēmumus. Ja šādas pārsūdzības iestāde nav skaidri paredzēts, iestāde var arī mēģināt apgalvojumu, tā balstās uz vispārēju ajpa noteikums, saskaņā ar kuru ir pieņemts, ja tas ir nepieciešams, lai ievērotu sabiedrības interešu uzraudzības iestāde. Parasti tiesības pārsūdzēt paredzēta ete-centre reģionālās pašvaldības jautājumiem, ko izlemj, vai citas valsts iestādes. Pašvaldības vides vai veselības aizsardzības iestāžu Nacionālais muzejs, reģionālās vai pašvaldību iestādes, kā arī citas iestādes, kas pašas ir piemēri, kas var būt tiesības uz pārsūdzību. Izņemot īpašo konsultāciju procedūru apelācijas tiesvedībā saistībā ar "ekstra", šādas iestādes nav, Tiesa kā apelācijas sūdzības iesniedzējai nekā citā.

Augstākās pārrauģi likumību nav pastāvīgās apelācijas tiesības vai administratīvajās lietās. Ombudu, kas parasti nav arī pastāvīgās saistībā ar vides jautājumiem. Ar iepriekš minēto izņēmumu attiecībā uz civilprasībām par zaudējumu atlīdzību, prokuroru" attiecas tikai uz kriminālprocesu; viņiem nav pastāvīgās administratīvās vides jautājumiem. Kā norādīts iepriekš (skatīt V sadaļu), civiltiesiskiem prasījumiem, pamatojoties uz sabiedrības interešu parasti nevar tikt iesniegta Vispārējai tiesai. Tāpat arī sekundārās tiesības saukt pie atbildības tikai pieder cietušajai personai.

Nav sistēmas kolektīvo prasību, saistībā ar vides jautājumiem.

VIII Juridiskā pārstāvība

Vienkāršas un nedārgas piekļuve tiesai ir viens no stūrakmeņiem administratīvajā tiesvedībā, un attiecīgi, advokātam nav obligāti visiem vides administratīvajā tiesā. Nav praksē ļoti bieži attiecībā uz personām vai nevalstiskām organizācijām izmantot advokāta palīdzību. Uzņēmumiem, sūdzības iesniedzējs vai ieinteresētā puse, tā ir biežāk. Ajpa neparedz, ka advokāts, ja to lieto, ir juridiskā izglītība vai apmācība, ir tikai vispārējo piemērotību.

Advokāts, nav obligāta, bet gan Vispārējās tiesas tiesvedību šeit ir plašāk izplatīta. Pretstatā ajpa cjp, vajadzīga arī juridiskā kvalifikācija, personas, kas darbojas kā padomdevēji vai advokāti, izņemot saistībā ar konkrētiem lietu veidiem (tostarp zemes tiesā).

Nav oficiāla sertificēšana, advokāti, izņemot īpašos vides studiju augstskolas un pēcdiploma studiju diplomu. Tomēr advokātiem un advokātu birojiem, dažādu izmēru, kas piedāvā videi specializētu juridisku konsultāciju. Vairums lielāko uzņēmumu, kas

piedāvā pakalpojumus vides tiesību jomā, lai gan parasti saistībā ar uzņēmējdarbības tiesībām. Nav visaptveroša reģistra videi specializētas juridiskās firmas vai pieejamo juristu. Somijas Advokātu kolēģija sniedz meklētājprogrammas, kas ļauj meklēt locekļus un uzņēmumu izvietojumu un atbilstīgi kompetences jomās, tostarp vides tiesību aktiem, un kas ietver birojus Olandes salām (norādītās saites dokumenta beigās). NVO parasti nav juridisko pakalpojumu reklāmu.

IX pierādījumi

Izskatot apelācijas sūdzību, Administratīvā tiesa parasti ir piekļūt administratīvās lietas materiāliem (no kopā ar paziņojumu, leštāde parasti ir pirmais solis virzībā uz pārsūdzības izskatīšanu). Kā jau tika minēts iepriekš, aija vēl ir noteikts vispārējs pienākums izmeklēt šo lietu Tiesai.

- Mērķis ir izveidot objektīvus faktus.
- Revīzijas palāta pilda savu pienākumu, lūdzot iesniegt pierādījumus, kuru tā uzskata par vajadzīgu vai lietderīgu papildus administratīvajai lietai.
- Parasti šādi pieprasījumi tiek nosūtīti uz iestādes, lai gan lietas dalībniekiem ir iespēja sniegt savām vajadzībām.

Saskaņā ar šo principu, nav nekādu skaidru noteikumu par pierādīšanas pienākumu attiecībā uz puses pārsūdzības tiesvedībā. Atsevišķi netieši principi ir attīstījusies par dažādiem jautājumiem un situācijām, kas dažkārt balstās arī uz Eiropas Kopienų Tiesā. Tomēr jāuzsver, ka jautājumus saistībā ar pierādījumiem parasti atrisināta pirmās instances administratīvā iestāde, un, attiecīgi, Pirmās instances tiesas uzdevums parasti nav tik daudz apsvērt jaunus pierādījumus, kurus tai pārskatīt pierādījumus, kas bija iesniegti šajā iestādē, kā arī par iestādes veikto izvērtējumu. Papildus iesniegt dokumentus vai atzinumus no pirmās instances iestāde un lietas dalībniekiem, tiesa var atvieglot kontroli ar citiem līdzekļiem.

- Tiesa var apspriesties ar citām iestādēm vai organizēt vai mutiskā uzklaušīšanā.
- Puses var brīvi noteikt savu pierādījumu, lai pamatotu savus apgalvojumus un argumentus.
- Puses var lūgt tiesai piemērot kādu no izmeklēšanas līdzekļi, kas ir tās rīcībā.

Tiesai ir rīcības brīvība, lai noteiktu, vai vienoties ar pieprasījumu no lietas dalībniekiem. Rīcības brīvība ir atkarīga no pieprasījuma veids, kā arī ar attiecīgo jautājumu, un pētīt loģiski var izmantot pret tiesas galīgo lēmumu, ja tā ir pārsūdzams.

Administratīvā tiesa var izvēlēties neatkarīgi vērtētu pierādījumus un atkārtoti izvērtēt faktus. Šajā ziņā Tiesai nav saistoši lietas dalībnieku argumenti; parasti nevar izšķirt Pušu t. i. lietas faktiem. Protams, balstīsies uz pierādījumiem apgalvojumi par Tiesai šo jautājumu. Kā jau minēts iepriekš, Tiesa ir kompetenta pagarināt pārskatīšanas tehnisku vai citu apstrīdētā lēmuma zinātniskais pamatojums. Tādējādi Tiesai ir tiesības uz prejudiciālo jautājumu zinātnes ekspertu pētījumiem vai ekspertu, neatkarīgi no tā, kurš tos ir iesniedzis vai, pēc kuru pieprasījuma. Jāatgādina, ka Vāsas administratīvā tiesa, ar valsts mēroga kompetence apelācijas tiesvedībā saskaņā ar EPN, un ūdens apmācīto tiesnešu izmanto dabas zinātnes un tehnikas tā, lai nodrošinātu pietiekamas zināšanas par šādiem apsvērumiem (sk. IV sadaļu).

Ne vienmēr var iesniegt attiecībā uz tā ieviesa jaunus pierādījumus vai sekas apelācijas tiesvedības laikā. Jaunu ekspertu pētījumu, ko prasītājas pret lēmumu piešķirt atļauju, piemēram, varētu pārliecināši pierādītu, ka atļaujas lēmuma prettiesiskumu, un Tiesa varētu atgriezties un jaunus pierādījumus, lai (atkārtoti), pirmajā instancē atbildīgā iestāde. Ar non-jurist tiesnešu Vāsas administratīvā tiesa, protams, ir labāk sagatavota, lai tieši novērtētu zinātniskos pierādījumus un neatkarīga lēmuma pieņemšanai, kuru pamatā ir jauni pierādījumi, bet tiesa ir acīmredzami pārmērīgi iejaukties jāraugās uz Pirmās instances tiesas ieskatiem. Attiecīgi pusēm nevajadzētu gaidīt līdz pārsūdzības posmā pirms pierādījumu, kas attiecas uz Kopienų tiesībām, ja viņiem ir iespēja to darīt jau administratīvā procesa laikā.

Vispārējās tiesas ir tās pašas galvenās kompetences izvērtēt pierādījumus, taču tas ir civiltiesisko strīdu, uzsverot, ka pārbaudes tiesā apjoms šajā jomā parasti ir tikai un vienīgi ar apgalvojumiem un pierādījumiem, kurus iesniegušas puses. Attiecīgi, pušu lomu, nodrošinot arī zinātniskas zināšanas ir ievērojami izteiktāks.

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi x

Saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par izpildāmību aija saskaņā ar administratīvu lēmumu, kam nav izpildīts, pirms (apstrīdēt) ir izsmeltas, t. i., lēmuma "juridisku spēku" ir ieguvusi lainvoiman vunnit, Laga saanut (kraftpulpa). Tas nozīmē, ka tiek pārsūdzēts lēmums parasti automātiski kavē tā izpildi.

Vides un citus atļauju izsniegšanas režīmi bieži vien paredz iespēju pieprasīt tiesības uzsākt darbu/darbības atļaujas saskaņā ar lēmumu neatkarīgi no tā, pret to. Tā kā nosacījumiem, ar kādiem piešķir šādas tiesības ir noteiktas ar attiecīgo vielu, tās var atšķirties, taču parasti tās ir:

- ir pamatots iemesls tūlītēja izpilde
- tā izpilde nav pretrunā lēmuma pārsūdzēšanai
- ka pieteikuma iesniedzējs dod pieņemamu drošības

Šīs tiesības var piešķirt vai nu kopā ar pašas atļaujas izsniegšanas vai pēc atsevišķa pieprasījuma, kas iesniegts tādā termiņā pēc pārsūdzības termiņa beigām (parasti 14 dienas). Vairumā gadījumu pieprasījums ir iesniegta tiesības uzsākt un pēc tam apstiprinājusi atbildīgā iestāde.

Administratīvā tiesa, kurā atļaujas lēmums tika apstrīdēts ir kompetenta pārskatīt rīkojumu piešķirt tiesības, kā arī apelācijas sūdzības iesniedzēja pieprasījuma vai pēc savas ierosmes. Pastāvīgo, pagaidu noregulējuma tiesvedību atbilst pastāvīgās pamatlīetā. Tiesa var atcelt vai grozīt rīkojumu, vai citādi nodrošināt pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Parasti visi pasākumi, kas rada draudus vai neatgriezenisku ietekmi uz vidi, ir apturēti. Tiesas pagaidu lēmums, pozitīva vai negatīva, parasti nevar tikt atsevišķi apstrīdēti, bet jautājumu par pagaidu noregulējumu var arī, ja tiesas galīgais lēmums tiek apstrīdēts Augstākajā administratīvajā tiesā. Tomēr ir iespējams iesniegt jaunu pieteikumu šīs pašas tiesas rīkojumu, piemēram, pamatojoties uz apstākļu maiņu. Pastāv arī tiesību režīmu, saskaņā ar kuriem tiek izņemts sākt pirmās instances kompetentās apelācijas tiesas (piemēram, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu) vai, ja tas ir iespējams, Apelācijas tiesa izdot šādu rīkojumu kopā ar atļaujas lēmumu noraidīt pārsūdzību (piemēram, EPN).

Ir arī daži lēmumi, kas ir tieši izpildāms, pirms tie ir ieguvuši juridisku spēku, t. i., neraugoties uz pārsūdzību apelācijas sūdzības, ja vien tiesa nav nolēmusi citādi. Kā piemēru var minēt lēmumus īstenot aizsargājamām dzīvotnēm vai izpildīt aizsardzības saskaņā ar Dabas aizsardzības likumu. Gadījumos, kad nav īpašu noteikumu attiecībā uz izpildāmību aipa paredzēta vispārēja iespēja izpildi pirms juridiskais spēks. Šāds rīkojums ir atļauts, ja ir vajadzīga tūlītēja izpilde pēc būtības vai ja tā izpilde nevar tikt atlikta uz sabiedrības interesēm. Arī šāds rīkojums ir pakļauts pārbaudei tiesā.

Nodrošinājums nav vajadzīgs no pieteikuma iesniedzēja, par aizliegumu, neatkarīgi no tā, vai izpildāmība ir piešķirtas tiesības sākt vai citu izpildes rīkojumu.

Cita veida pagaidu tiesību aizsardzība tiesā ir Tiesas tiesības izdot rīkojumu administratīvs lēmums paliek spēkā līdz jauna lēmuma pieņemšanai, ja tiesa nolēmj to atcelt. Piemērs varētu būt gadījums, kad lēmums īstenot dabas aizsardzību atcēla un nosūtīja daļēju pārskatīšanu vai atjaunināšanu nepareizo procedūru.

XI izmaksas

Tiesvedības, administratīvās tiesvedības nodevu iekasē no apelācijas sūdzības iesniedzēja, pēc pārsūdzības posmā (sākot no 2011. gada):

- Administratīvā tiesa: EUR 90
- Augstākā administratīvā tiesa: EUR 226

Dažu veidu jautājumiem ir kategoriski atbrīvot no maksas, lai gan tie nav parasti vides jautājumiem. Tāpat individuālie apelācijas sūdzības iesniedzēji var atbrīvot saskaņā ar dažiem nosacījumiem. Būtisks izņēmums ir tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs ir veiksmīgi viņa/viņas iebildumus (neattiecas uz Augstākā administratīvā tiesa). Maksa nav jāmaksā par pārsūdzībām, kas ir noraidīti bez izskatīšanas pēc būtības, piemēram, ja apelācija nav iesniegta termiņā vai ja nepastāv tiesības iesniegt apelāciju, kā arī gadījumā, ja apelācija tiek atsaukti. Ārkārtas gadījumos, kad ir noraidīts vai ir atteikta atļauja pārsūdzībai, Augstākā administratīvā tiesa, maksu samazina uz pusi.

Nav noteiktas nekādas papildu maksas par jebkuru papildu revīzijas procesa posmos, piemēram, izskatot pieteikumu par apturēšanu vai organizē mutisku uzklaušīšanu vai skatīšanos. Tāpat puses neradīsies izmaksas par citiem pasākumiem, kas tiesai, izskatot šo jautājumu, piemēram, saņemot paziņojumu no ekspertu iestāde.

Ja vairākas personas kopīgi iesniegt pārsūdzību, iekasē tikai vienu maksu.

Attiecībā uz pušu aipa izdevumus, ir paredzēts pamatnoteikums, saskaņā ar kuru izmēģinājuma dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus, ja vien tas nebūtu taisnīgi, ņemot vērā apstākļus. Tas ietver maksu par advokāta pakalpojumus, kā arī iespējamās izmaksas, kas rodas, ražojot ekspertu paziņojumus vai citus pierādījumus pēc savas iniciatīvas. Ja mutiska uzklaušīšana notiek, valsts ir atbildīga par kompensācijām pieaicinātiem ekspertiem un lieciniekiem, tiesa pēc savas iniciatīvas. Personas, no otras puses, ir pienākums izmaksāt kompensāciju lieciniekiem, kuri parasti ir.

Attiecībā uz atbrīvojumu no saviem izdevumiem, t. i., pienākums cita persona vai iestāde, kuras lēmums ir apstrīdēts, sedz šos izdevumus pilnībā vai daļēji, lietas apstākļi Augstākajā tiesā tiek izskatītas katrā gadījumā atsevišķi. Aipa ir īpaši noteikts, ka lietas iznākums ir jāapsver. Turklāt, novērtējot valsts iestāžu atbildību, īpaši ņem vērā, vai radušies tās iestādes kļūdas. Turklāt aipa

uzskata, ka privātpersonas var saukt pie atbildības par to valsts iestāžu izmaksas tikai tad, ja tās ir acīmredzami nepamatotu prasību. Praksē ir arī ārkārtas privātpersonām būtu pienākums veikt citu privātu pušu izdevumus. Tas nozīmē jautājumiem attiecībā uz izmaksas parasti ir saistīti vai iestādei būtu jāuzņemas atbildība par izdevumiem veiksmīgas sūdzības iesniedzēju. Tomēr ir jāatgādina, ka administratīvā tiesvedība parasti rada salīdzinoši zemas izmaksas, un tas ir ievērojami vairāk izplatīti privāto tiesību subjektiem prasīt izdevumus, nekā tas tiek darīts.

Par Vispārējās tiesas tiesvedības procesā, tiek iekasēta maksa no prasītāja/sūdzības iesniedzēja (sākot no 2011. gada), ar attiecīgiem vai līdzīgiem atbrīvojumiem, administratīvo tiesvedību:

- Rajona tiesa (tostarp zemes tiesa): 60–180
- Apelācijas tiesa — EUR 182 (EUR 90)
- Augstākā tiesa: EUR 226 (EUR 113)

Atšķirībā no administratīvā tiesas procesa, principu „zaudētājs maksā” attiecas uz civiltiesiskajiem strīdiem, Vispārējai tiesai. Tas nozīmē, ka puse, kas zaudē strīds ir atbildīga par vajadzīgo pasākumu izmaksu pamatotu oponentu puses. Ir arī paredzēts, ka cjp konkrētāki iemesli samazinājums vai atbrīvojums no atbildības, tostarp nepamatotām tiesas prāvām, ir pamatots iemesls lietas tālāku izskatīšanu, kuri ir zaudējuši vai apstākļiem, kas citādi būtu acīmredzami nesamērīgs. Ja pamats vai pamatotības norādītie izdevumi ir apstrīdējais, Tiesa lemj par izmaksām katrā gadījumā atsevišķi.

Saskaņā ar pētījumu, ko pasūtījis Valsts pētniecības institūta tiesību politika, vidējais tiesvedības izdevumi 2008. gadā civillietās strīdu tiesvedībā District Court bija EUR 6 543, EUR 5 554 par prasītāja un atbildētāja. Vidējais, zaudējusī puse bija EUR 5 277. Vidējo (mediāna) stundas likmē, kas jāmaksā par juriskonsulta bija EUR 160, kas acīmredzami atbilst vairākiem vispārējiem pētījumiem par juridisko palīdzību.

XII finansiālā atbalsta mehānismi

Papildus kategorisku atbrīvojumu no tiesas nodevu, kas ir minēta iepriekš, atbrīvojumu var piešķirt, pamatojoties uz pamatotības katrā atsevišķā gadījumā referendary/referents, kurš nosaka, ka maksu. Lai gan tiesas nodevu iekasē kopā ar tiesas nolēmumu, ir atsevišķi apstrīdamu pieprasījumu veikt pārskatīšanu, izmantojot amatpersona, kas ir piešķīrusi maksu. Amatpersonas lēmumu var apstrīdēt administratīvā kārtā.

Juridiskās palīdzības valsts ir pieejama personām, kurām nepieciešama ekspertu palīdzība juridiskā jautājumā. Juridiskā palīdzība tiek sniegta personām, kas pastāvīgi dzīvo Somijā, vai citā ES vai EEZ valstī. Turklāt neatkarīgi no dzīvesvietas, ja saņēmējs ir uz to, ka jūs uzklausa tiesu vai ja pastāv īpašas raizes.

Juridiskā palīdzība netiek sniegta uzņēmumiem vai NVO.

Juridiskā palīdzība ir piešķirta, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja rīcībā esošiem līdzekļiem. Tā ir par velti personām bez iztikas līdzekļiem, savukārt citām tiesīgām personām piemēro co-pay atbalsta saņemšanai.

Atbalsts sedz juridiskas konsultācijas, kā arī vajadzīgos pasākumus un pārstāvību tiesā vai kādā citā iestādē. Kas attiecas uz tiesvedību, pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties pārstāvība, ko veic valsts juridiskās palīdzības biroju advokāti vai privāts advokāts. Pārējos gadījumos juridisko palīdzību sniedz valsts juridiskās palīdzības biroju advokāti vienīgi. Personām, kurām piešķirta juridiskā palīdzība ir arī atbrīvots no tiesas nodevu. Ir daži izņēmumi, kad juridiskā palīdzība tiek sniegta, piemēram, jautājumus par juridiski vienkārši nav svarīgi, vai pieteikuma iesniedzējam, kā arī jautājumi, kas ir pamatā, piemēram, dalību pašvaldību.

Turklāt tiesības uz juridisko palīdzību drīkst būt tikai daļēji vai pilnībā, ja pieteikuma iesniedzējam ir juridisko izdevumu apdrošināšana, kas attiecas uz aplūkojamo jautājumu. Šī ir samērā izplatīta, kā šādas apdrošināšanas parasti ir iekļauta dažāda veida apdrošināšanas polišu, piemēram, mājokļa apdrošināšanas, automobiļu apdrošināšanas pakalpojumu, kā arī arodbiedrības apdrošināšana. Finansiālajam atbalstam, ko sniedz juridisko izdevumu apdrošināšana atšķiras atkarībā no politikas, kurā noteikta tās piemērošanas joma, kā arī piemērojamie atskaitījumi un maksimālo kompensāciju. Apdrošināšanas nosacījumus, noteikt atskaitāms un 15 % maksimālo kompensāciju EUR 8 500 apmērā.

Juridiskā palīdzība ir valsts, un tādējādi ir pieejamas saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem par Ālandu salām.

Atsevišķi no juridisko palīdzību kriminālprocesā apsūdzētajam vai pirmstiesas izmeklēšana var būt tiesības saņemt aizstāvi neatkarīgi no pieejamiem līdzekļiem.

Daudzi juristu biroji, jo īpaši lielākiem uzņēmumiem, pro bono tiesisko darbu, nereti pro bono noteikta saskaņā ar pašu programmu. Apvienības komunālo pakalpojumu, tostarp vides NVO, varētu saņemt šādu pro bono tiesisko palīdzību. Nav informācijas, kas sniedz juridisko palīdzību pro bono programmu cilvēkiem, jo īpaši saistībā ar vides jautājumiem. Kopumā pro bono darbi nav nozīmīgas lomas vides tiesvedībā.

XIII savlaicīgums

ICNN vispārīgi paredzēts, ka administratīvs jautājums nekavējoties izvērtē. Saistībā ar vides jautājumiem, konkrēti termiņi parasti tiek noteikti personām nekā iestāde, kaut gan pastāv izņēmumi, piemēram, ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, ja termiņi ir paredzēti arī iestādei. Vides lēmumus pieņem daudzas dažādas pārvaldes iestādes, nav iespējams sniegt visaptverošu pārskatu par vidējais lietas izskatīšanas laikā. Iestādes average-based var sniegt aplēses par to interneta vietnēs, un ir paredzēts konkrētos gadījumos, lai nodrošinātu ICNN pieprasījuma aplēsi, kā arī risināt jautājumus par lietas virzību. Rsa-agencies, kas saistīta ar lielu vides atļauja, vidējais lietas izskatīšanas laikā ir svārstījies ap 11 līdz 16 mēnešus pēdējos gados.

Uz reģionālajiem tiesību aktiem, kas reglamentē administratīvās procedūras Ālandu salas (skatīt IV iedaļu) līdzinās APA prasības attiecībā uz savlaicīgumu un nodrošina aprēķinus par izskatīšanas laiku. Tomēr tas ir arī vispārējs pienākums izlemt jautājumus trīs mēnešu laikā pēc izmeklēšanas sākšanas, kad iespējams, kā arī noteikts, ka atbildīgi ierēdņi sagatavos gada ziņojumu, pamatojoties uz jautājumiem, kas pārsniedz šo termiņu. Protams, vides jautājumiem var ļoti labi būtu vajadzīgs ilgāks laiks, nekā to procesu. Attiecībā uz jautājumiem, ko izlemj galvenās reģionālās vides iestādes (Ålands Miljö- och hälsoskyddsmyndighet), mazāk miljogrānsķning pasākumiem (regulāri) ir nolēmusi 6 mēnešu laikā, bet neatrisinātie laiku vides atļauju nozīmīgas darbības (piemēram, IPPC) ir vidēji 15 mēnešus.

Pašlaik nav pilnībā efektīva tiesiskā aizsardzība pret kavējumu vai pasivitāte administratīvā iestāde. Administratīvā tiesa nav kompetenta iejaukties administratīvajā procedūrā pirms pieņemts galīgais lēmums, ko attiecīgā iestāde. Pasivitāte šajā sakarā nevajadzētu jaukt ar lēmuma nepieņemto izpildes pasākumus, kas parasti var izskatīt apelācijas kārtībā (skatīt V sadaļu). Arī kavēšanās saistībā ar tiesību aktiem tiek apsvērta. Tāpat nepastāv vispārējs režīms attiecībā uz kavējuma sankcijas. Atbilstīgi iepriekš aprakstītajam (VI sadaļa), iestādes ir kompetentas izdot oficiālu rājienu, kā arī uzsākt kriminālvajāšanu, nopietnos gadījumos. Atsevišķos gadījumos pārrauga valsts iestāde var būt kompetenta pašvaldība nepilda savus pienākumus noteiktā laikposmā. Attiecas arī uz iestādes vispārējo deliktu tiesību zaudējumu atlīdzību par kavējumu, bet ir neregulāri.

Attiecībā uz apelācijas tiesvedībai administratīvajās tiesās, nav noteikti termiņi attiecībā uz lielāko daļu jautājumu. Konstitūcija paredz, ka ikvienai personai ir tiesības uz savas lietas nekavējoties izskatīt tiesā. Turklāt noteiktu kategoriju un veidu pārsūdzības lietās ir steidzami, praksē tas nozīmē prioritāšu secībā rezolūciju. Šādi likumīgi steidzamas vides jautājumiem ir detalizētas galvenās zemes izmantošanas plānus un plānus attiecībā uz koplietošanas ceļiem, ja tos uzskata par Kopenas nozīmi. Lai gan nav īpašu noteikumu attiecībā uz pagaidu tiesiskās aizsardzības pieprasījumu, parasti tiek apstrādāti steidzami un var pat tikt atrisinātas dienas vai mazāk, ārkārtējos gadījumos. Nav sankciju mehānismu attiecībā uz nepamatotu kavēšanos, bet tiesas piemēro tādu pašu uzraudzību likumības pārraudzītāji augstākās administratīvās iestādes, kā arī civiltiesiskās atbildības un eventuāli piespriet kriminālsodu.

To laiku, kamēr pārsūdzības procesiem Reģionālās administratīvās tiesas ir pēdējos gados (2009–2011) dod caurmērā apmēram 10 mēnešus zemes lietošanas kategorijas un ēku jautājumiem un nedaudz pārsniedz 12 mēnešus citās vides jautājumiem. Augstākajā administratīvajā tiesā, kamēr attiecīgajā laikā bija aptuveni 12 un attiecīgi 13 mēnešiem.

Procesuālie tiesību akti, kas reglamentē tiesvedību vispārējās tiesās ietver sīkāk izstrādātus noteikumus par termiņu īpašās procedūras posmos. To vidējais lietas izskatīšanas laiks (2009–2010) apgabalītiesās bija nedaudz virs 8 mēnešiem reālā strīdiem civillietās un krimināllietās aptuveni 3,5 mēnešus. Apelācijas tiesās, vidējais lietas izskatīšanas laiks apelācijas tiesvedībā ir aptuveni 6,5 mēneši. Augstākajā tiesā, vidējie rādītāji bija apmēram par 4,5 mēnešiem un atteikta atstāj uz 16 mēnešiem attiecībā uz lēmumu pēc būtības.

Attiecībā uz Vispārējo tiesu, ir arī kompensācijas režīmu, kas noteikts attiecībā uz nepamatotu kavēšanos, ko regulē ar Likumu par kompensāciju par tiesvedības pārmērīgo ilgumu (362/2009). Likums paredz, ka prasību par zaudējumu atlīdzību var iesniegt ar tajā pašā tiesā attiecībā uz galveno jautājumu, un ir priekšnosacījums kompensācijas vērtību, kas atbilst EUR 1 500/year kavēšanos. Administratīvu lietu izskatīšanā, līdzīgi, ņemot vērā kavēšanos, pašlaik ir iespējama tikai saistībā ar administratīvajām sankcijām, monetārās kompensācijas režīms, bet gan vispārējs Administratīvajā tiesā tiek gatavots.

XIV citi jautājumi

Dalība administratīvajā procesā par vides jautājumiem var būt iespējama diezgan agrīnā posmā, piekļuvi tiesas pārbaudes parasti ir pieejama tikai pēc tam, kad ir pieņemts galīgais administratīvais lēmums šajā jautājumā. Procesuālas kļūdas sagatavošanās posmā lēmumu pieņemšanas vietā, parasti var izmantot attiecībā pret galīgo lēmumu. Dažiem vides procedūras, var ietvert šādas

“galīgie lēmumi” dažādos posmos, kur katrs šāds lēmums var tikt apstrīdēts tiesā. Dažādu līmeņu zemes izmantošanas plāni kopā ar turpmāku un/vai darbības atļaujas ir piemēri. Dažreiz var noteikt ierobežojumus attiecībā uz tiesību aktiem pēc pārskatīšanas, piemēram, valsts ceļu plānošana saskaņā ar Highways (503/2005).

Ir noteikts, ka pārsūdzību aģa jāpievieno instrukcijas visiem lēmumiem par personu informēšana, kur un kā šo lēmumu var apstrīdēt, kā arī pārsūdzības laikā. Kā alternatīvu juridisko pamatu aizliegumu ir jānorāda. Saskaņā ar aģa vēl nevar atcelt dēļ iesniedz nepareizu vai bojātu dēļ norādījumus par apelācijas kārtību. Tāpēc apelācijas sūdzības iesniedzējs saskaņā ar norādījumiem, kas norāda uz nepareizu apelācijas sūdzības, piemēram, nevajadzētu būt viņa/viņas apelācijas sūdzību noraidīja, jo pārsniedz pārsūdzības termiņš.

Visaptverošu informāciju par tiesu iestāžu pieejamību nav pieejama attiecībā uz vides jautājumiem. Vispārīga informācija par administratīvo tiesvedību (un tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par Somijas tiesu sistēmu (ir dota saite dokumenta beigās) un tiesību akti ir pieejami Finlex datubāzē (saiti beigās). Vispārējā vides pārvaldes tīmekļa vietnē ir sniegta informācija par dažādiem vides procedūras, tostarp par tiesu pieejamību (saiti beigās). Tīmekļa vietnē četru rsa-agencies kompetentajām vides un ūdens jautājumi ietver atļauju reģistru par atļauju un atļauju piešķiršanas lēmumus (saites beigās). Papildu informācija par vides procedūrām un iespēju griezties tiesu iestādēs var nodrošināt tīmekļa vietnēs, piemēram, pašvaldības.

To parasti nav iespējams oficiāli apstiprināt izlīgumu administratīvā apelācijas tiesa, un starpniecības un citu alternatīvu strīdu izšķiršanas veidu izmantošana ir attiecīgi nav pieejams administratīvās vides jautājumiem. Dažādas metodes civillietās vai strīdu izšķiršanu. Tiesas mediācijas piedāvā Vispārējai tiesai, un tas ir arī iespējams apstiprināt strīdu izšķiršanu ārpus tiesas kārtībā. Var izmantot juridisko palīdzību.

XV ārvalstnieka situācija

Personu tiesības izmantot abās valsts valodās, somu un zviedru, kā paredzēts Konstitūcijas 17. iedaļā ir paredzēti valodu likums (423/2003). **Papildu valodu tiesības ir paredzētas pirmiedzīvotāju sāmi, jo īpaši, kā arī citām grupām.** Ārvalstnieki, kas saistīti ar Konstitūcijas 6. iedaļā ir paredzēts, ka visas personas ir vienlīdzīgas likuma priekšā un ka neviena, nav pieņemams iemesls, ir jābūt tādai pašai attieksmei kā pret citām personām, vai valodu, cita starpā. Tiesībsarga minoritāšu jautājumos uzrauga atbilstību aizliegumiem pret etnisku diskrimināciju un darbojas, lai sasniegtu aizsardzības tiesisko statusu un etnisko minoritāšu un ārvalstnieku.

Tiesību aktus, kas attiecas uz administratīvo un tiesas procedūru (RDP, aģa cjp un CPA), ir iekļauti papildu noteikumi par valodu tiesībām. Papildu noteikumi tiek iekļauti konkrētas procedūras, bet parasti ne procedūras vides jomā. Administratīvos jautājumos, rakstiskās un mutiskās tulkošanas pakalpojumi var tikt sniegti ar zināmiem nosacījumiem personām, galvenokārt authority-initiated jautājumos, bet arī garantē personu tiesības citās jomās. Vispārējā valodu tiesības administratīvajā tiesā atbilst iepriekš, bet paredz beznosacījumu tiesības tikt mutiski uzklautām interpretācijas. Valodu tiesības krimināllietās, protams, ir ievērojamāks. Jomā, puse, kura nerunā somu, zviedru vai sāmu parasti atbild par tulkojumu savas rēķina, ja vien tiesa nav nolēmusi citādi, konkrētā gadījuma būtības dēļ. Papildus iepriekš minētajam, gan administratīvajām un tiesu iestādēm ir pienākums nodrošināt, ka pilsoņi saņem pārējo ziemeļvalstu valodu palīdzību.

Minētais nozīmē arī to, ka personām, kurām ir ārvalsts uz Ziemeļeiropas valstīm, kas vēlas piedalīties, par vides jautājumiem parasti ir jāsedz savi tulkošanas izdevumus. Tomēr, ja ir pieejama juridiskā palīdzība (sk. XII nodaļa), tas attiecas arī uz vajadzīgo rakstiskās un mutiskās tulkošanas izmaksas. Tulkojumi pārrobežu vides jautājumi ir apskatīti turpmāk (XVI iedaļu).

Atšķirībā no pārējiem Somijā, Ālandu salas ir autonomi zviedru monolingually. Tas attiecas gan uz reģionālās un pašvaldību iestādes, kā arī valsts iestādes, tostarp tiesas. Likums par Olandes autonomiju ietver noteikumus attiecībā uz tiesībām izmantot Somijas reģionālā valsts iestādēm un tiesām, kā arī reģiona Likuma par administratīvo procedūru (förvaltningslag för landskapet Åland) ietverti tādi paši noteikumi kā valsts tiesību aktus par tulkošanas un tulkojumu nodrošināšana, reģionālās un municipālās iestādes.

XVI pārrobežu gadījumos

Lai transponētu IVN Espo konvenciju un citiem starptautiskajiem pienākumiem, Somijas IVN aktā ietverti noteikumi attiecībā uz projektiem, kam varētu būt ievērojama ietekme uz vidi citā valstī. Deleģētajā aktā noteikts, ka kompetentā IVN iestāde informē Vides ministriju, kas ir atbildīga par koordināciju ar citām attiecīgajām valstīm.

Attiecīgās dalībvalstis ir informētas par projektu un sniedza informāciju par tās pārrobežu ietekmi, kā arī novērtēšanas un atļaujas izsniegšanas procedūra. Tas parasti ietver tulkojumus vismaz tādā apjomā, kāds nepieciešams, lai izprastu apspriežamo jautājumu, kā arī informācijas apmaiņas par iespējamiem ar sabiedrības uzklautišanas pasākumu mērķa valstī vai Somijā. Termiņš ir noteikts uz sabiedrības iestādēm un informē ministriju par savu vēlmi piedalīties novērtēšanas procedūru. **Sabiedriskā apspriešana, kas atbilst iekšzemes IVN procedūru, tad ar kaimiņvalsti, parasti ar kontaktiestādi, kas pieder valstij.** Paziņošanas

Ģeogrāfiskā darbības joma attiecībā uz apspriešanās nav noteikts likumā, bet ne tikai ir tiesības iesniegt komentārus. Attīstītājs ir atbildīgs par vajadzīgo tulkojumu izmaksas. Vides ministrija ir arī atbildīga par sabiedrisko apspriešanu un paziņot tās viedokli Somijas dalībniekiem gadījumos, kad Somija var ietekmēt ārvalstu projektu.

Likums par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (SVN likums, 2005/200) ir iekļauti līdzīgi noteikumi attiecībā uz stratēģisko plānu un programmu vides novērtējumu.

Pārrobežu līgumiem vai citiem nolīgumiem starp dalībvalstīm kopā ar attiecīgajiem tiesību aktiem var ietvert sīkākus noteikumus par pārrobežu ietekmes novērtējuma procedūra (piem., Nolīguma starp Igauniju un Somiju par pārrobežu IVN), kā arī noteikumus par tiesībām celt prasību un interesi par vides jautājumiem, kas nav saistīti ar IVN (piemēram, Ziemeļu vides aizsardzības konvenciju vai pārrobežu darba līgums starp Somiju un Zviedriju).

Saskaņā ar Likumu par Olandes autonomiju, valsts ir galvenā likumdošanas iestāde ārlietu jomā. Lai gan reģionālajā likumā par ietekmes uz vidi novērtējumu ir ietverti daži noteikumi par informācijas sniegšanu attiecībā uz pārrobežu ietekmi, Starptautiskās tiesas sēdē ir noteicis Vides ministrija.

Kā minēts iepriekš (VII iedaļa), ārzemju NVO judikatūrā piešķirtas pārsūdzības tiesības saskaņā ar tiem pašiem kritērijiem kā vietējās NVO. Ja procesuālā tiesīspēja, tādas pašas procesuālās tiesības (pieprasīt izpildrakstu, piemēram) tiek piemēroti neatkarīgi no valstspiederības. Attiecībā uz juridisko un valodas, skatīt iepriekš (XII un XV).

Ja projekts paredz, ka atļaujas divās (vai vairāk) valstīm, personām vai NVO var vēlēties/īstenot savas intereses procedūras abās robežas pusēs. Attiecībā uz atļauju prasībām un citām publisko tiesību saistības, jurisdikcijas izvēles iespējas rīkoties, parasti, ir diezgan ierobežota. **Pārrobežu civiltiesību saistību, no otras puses, parasti regulē divpusēji vai daudzpusēji līgumi un valsts un ES tiesību aktos transponētu tos.** Piemēram, Konvencijas par vides aizsardzību starp Dāniju, Somiju, Norvēģiju un Zviedriju ir paredzēts, ka prasību par zaudējumu atlīdzību var iesniegt kompetentajā valsts tiesā, kurā ir notikusi potenciāli kaitējošas darbības.

Noderīgas saites [2]#_ftn2

Finlex datubāzē (tiesību aktos, sekundārajos tiesību aktos, tulkojumi, judikatūra utt.):

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/>
- Zviedru valodā: <http://www.finlex.fi/sv/>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/>

Atsevišķiem tiesību aktiem (zviedru valodas versiju var piekļūt, izmantojot nākamo posmu somu valodas redakciju. atzīmē, ka ir neoficiāli tulkojumi angļu valodā un ietver jaunākos grozījumus):

constitution — Somijas (731/1999)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731>

— Administratīvā procesa likuma (434/2003)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030434>

— vietējās pārvaldes iestāžu likuma (arī Pašvaldību likumā; 365/1995)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>
- ENGLISH (ko Somijas Vietējo un reģionālo pašvaldību): <http://www.localfinland.fi/en/authorities/local-self-government/Documents/Finnish%20Local%20Government%20Act.pdf>

act — par pārvaldes darbības atklātumu (Nr. 621/1999)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990621>

— Administratīvais tiesu procesa likuma (586/1996)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960586>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1996/en19960586>

Īstenoto — (4/1734)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1734/17340004000>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1734/en17340004>

— kriminālās procedūru” (689/1997)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970689>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1997/en19970689>

— Tiesāšanās atbalsta likums (257/2002)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020257>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2002/en20020257>

act — par kompensāciju par tiesvedības pārmērīgo ilgumu (362/2009)

- Somu valodā (oriģināls): <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090362>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2009/en20090362>

— vides aizsardzība aizsardzības likums (86/2000)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000086>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2000/en20000086>

— ūdens likumu (587/2011)

- Somu valodā (oriģināls): <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110587>
- Angļu valodā: transl. Vēl nav pieejams

— land izmantošanas un celtniecības likumā (132/1999)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990132>

— nature aizsardzības likumam (1096/1996)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1996/en19961096>

land — ieguves likums (555/1981)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810555>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1981/en19810555>

— mining likums (621/2011)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110621>
- Angļu valodā: Vēl nav pieejams

act — ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru (468/1994)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940468>
- Angļu (vides ministrija): <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=17876&lan=en>

act — ietekmes novērtējums par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (200/2005):

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050200>
- Angļu (vides ministrija): <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=17876&lan=en>

act — sanācības par konkrētu kaitējumu videi (383/2009)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090383>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2009/en20090383>

act — par videi nodarītā kaitējuma atļūdzināšanu (737/1994)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940737>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1994/en19940737>

tort — atbildības likums (412/1974)

- Somu valodā: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1974/en19740412>

nordic — vides aizsardzības konvenciju (SopS 75/1976)

- Somu valodā: http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1976/19760075/19760075_2

Citas tīmekļa vietnes

— Somijas tiesu sistēmu (tostarp informāciju par tiesvedības un juridisko palīdzību, kā arī tiesu tīmekļa vietnēs un citos birojos):

- <http://www.oikeus.fi/8108.htm>

office — Parlamentārā Tiesībsarga:

- <http://www.oikeusasiamies.fi/Resource.phx/ea/english/index.htm>

office — Tieslietu kanclera:

- <http://www.okv.fi/en>

Minoritāšu ombudsman —

- <http://www.syrjinta.fi/web/fi/etusivu>

— Somijas vides pārvaldību (tostarp informāciju par vides tiesību aktiem un procedūrām):

- <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=4032&lan=en>

— ece-centers, vide un dabas resursi:

- <http://www.ely-keskus.fi/en/frontpage/environment/Sivut/default.aspx>

rsa-authority — tīmekļa vietnē (angļu valodā):

- <http://www.avi.fi/fi/Sivut/inenglish.aspx>

— bar asociācijas advokāts meklētājprogrammu:

- http://www.asianajajaliitto.fi/asianajajaliitto/in_english/find_a_lawyer

— Somijas dabas aizsardzības biedrība:

- <http://www.sll.fi/english>

Somijas wwf — (somu valodā):

- <http://wwf.fi/>

— Somijas sabiedrību, dabu un vidi:

- <http://www.naturochmiljo.fi/malgrupper/english/>

birdlife — Somija:

- <http://www.birdlife.fi/english/index.shtml>

Ålandu salās,

act — par Olandes autonomiju (1144/1991):

- Zviedru valodā: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1991/19911144>
- Angļu valodā: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1991/en19911144>

Tiesību akti — Reģionālā Ālandu salām (zviedru valodā):

- <http://www.regeringen.ax/lag.pbs>

— vides un veselības aizsardzības iestādes Åland (tikai zviedru valodā):

- <http://www.miljohalsoskydd.ax/>

— Vides aizsardzības biroja Ālandu salu reģionālās valdības (zviedru valodā):

- <http://www.regeringen.ax/socialomiljo/miljo/>

Ålands — miljöö och Natur (NVO, zviedru valodā):

- <http://www.anom.fi/>

#_ftnref1[1] Šajā kategorijā būtu jāiekļauj visas iespējamās ieinteresētās personas, kas nav iekļauti iepriekšējos posteļos, piemēram, kompetentajām iestādēm ir tiesības vērsties tiesā pret lēmumiem, ko pieņēmušas citas kompetentās iestādes utt.?

#_ftnref2[2] Lūdzu, norādiet saites ar šādu saturu:

- *Valsts tiesību akti par iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (vai nu oficiālajā (-s) valodā (-s) un angļu valodā, bet gan)*
- *publiski pieejamos sarakstos un vides ekspertu reģistri*
- *reģistri un publiski pieejamos sarakstos juristi vides jautājumos*
- *Advokātu padome*
- *pro bono vides juridiskie biroji*
- *saraksts ar valstu un starptautiskajām NVO, kuras darbojas šajā valstī, kuras darbojas pieejamību vides aizsardzības jautājumos*
- *Ombuda birojs, prokuratūras biroji*
- *informāciju par iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem sabiedrībai strukturētā un pieejamā veidā*

Šis ir satura mašīntulkums. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkuma kvalitāti.

Lapa atjaunināta: 14/09/2016